

NOTAT

Vår ref.
23556/2011/140/SIVAND

Dato
30.11.2011

Til:
Lisa Ekmann Arealbruk

Notat - Folkehelse

Vi staker ut en vei for folkehelsearbeidet i Bjugn

Innledning

Bakgrunnen for utredningsarbeidet er to delt:

1. I forarbeidet til kommuneplanprosessen (planstrategien) har kommunestyret i Bjugn sagt at Folkehelse skal ha en betydelig rolle.
2. Folkehelse Fosen, som er en avdeling under Fosen DMS, har bedt om at alle deltakerkommunene etablerer hver sin tverrfaglige folkehelsegruppe.

Notatet er først og fremst en bestilling knyttet til kommuneplanprosessen. Arbeidet vil allikevel danne grunnlag for det videre oppfølgingsarbeidet som må kunne forventes i oppfølgingen av planen.

Arbeidsmetode

Rådmannen nedsatte en folkehelsegruppe som skulle utrede og komme med anbefalinger til hvordan folkehelsearbeidet skal følges opp i vår kommune.

Følgende personer ble oppnevnt:

Jorunn Eide, Unn Kristin Listog Sundet, Inger Grete Skogen, Bjørnar Groven, Bjørnar Harøy og Siv Iren Stormo Andersson. Sistnevnte har fungert som sekretær i gruppen. (Bjørnar Harøy og Bjørnar Groven har ikke hatt anledning til å delta i møtene)

I tillegg til dette ble både ungdomsrådsrepresentanter og Bjugn Næringsforum invitert til å delta i arbeidet.

Det ble lagt opp en møteplan med relativt hyppige møter.

Det første møtet handlet om kunnskapsinnhenting og fikk tittelen *"hva i all verden er folkehelse?"*

På dette møtet deltok Sør - Trøndelag fylkeskommune v/ Jon Tore Vik og Kristin Prestvold og Folkehelse Fosen v/ Karin Størset og Torgeir Schmidt-Melbye

Møte 2 og 3 handlet om bearbeiding av inntrykkene fra det første møtet, og man kom frem til noen tema / områder som utkrystalliserte seg. Disse temaene var folkehelse i fht

- Kulturminner

- Behovet for politisk forankring og kunnskapsformidling til politikere
- foreldre - barn
- skolehverdagen
 - - uteområdet
 - betydning av mat underveis i skoledagen
 - psykisk helse
- hindre frafall i idretten
- arealplanlegging
 - utforming og universell tilgjengelighet
- Tilrettelegging for lag og foreninger
 - Stimulere til frivillig innsats
 - Inngå avtaler med frivillige lag og foreninger dersom lagets kjerneaktivitet kan bidra til bedre helse for enkeltpersoner eller grupper - når slike avtaler gjøres, må laget påskjønes

I møte tre så vi at behovet for at sterkere og tydeligere medvirkning fra barn og unge. Gruppen valgte da å stanse opp i forhold til møteplanen, og i stedet fokusere på å møte ungdommer på deres arena. Det ble derfor besluttet at gruppens sekretær skulle møte elevrådene på Botngård skole og Vallersund oppvekst senter, og med ungdomsrådet. Det har dessverre ikke lyktes oss å komme i dialog med ungdomsrådet.

Folkehelsegruppen har også valgt å vie lovens krav oppmerksomhet, og har valgt å be om kommuneoverlegen om aktuell helsestatistikk. I tillegg har vi valgt å be om oversikt over hvor mange familier/ antall barn som lever under fattigdomsgrensen i Bjugn i dag.

Arnt Ivar Kverndal har bistått gruppens sekretær i prosessveiledning underveis i arbeidet.

Bakgrunn/ fakta om temaet

Folkehelseloven skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse. Loven er sammen med helse og omsorgstjenestelovens forebyggingsbestemmelser de rettslige virkemidlene for å nå samhandlingsreformens mål om å fremme folkehelse, forebygge sykdom og utjevne sosiale helseforskjeller. Det er fortsatt et stort potensial i å fremme folkehelse og forebygge sykdom og for tidlig død, og det er et samfunnsansvar å bidra til god helse i hele befolkningen.

"Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid." (Kap 1 §1 Formål, Lov om folkehelsearbeid)

Den nye loven løfter frem fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet:

1. Utjevning av sosiale helseforskjeller
2. "helse i alt vi gjør" (Health in all Policies)
3. Bærekraftig utvikling
4. Føre-var
5. Medvirkning

Kommuner har et sterkt ansvar i folkehelsearbeidet selv om loven retter seg mot alle forvaltningsnivåer. Regelverket legger til rette for bedre samordning på tvers av

forvaltningsnivåer og på tvers av sektorer. Loven bygger på, og er samordnet med plan- og bygningssloven, og den legger tilrette for politisk forankring av folkehelsearbeidet.

Folkehelseloven gir kommuner ansvar for å fremme folkehelse. Mens kommunehelsetjenesteloven la oppgavene direkte til helsetjenestene i kommunen, er nå ansvaret løftet til kommunen som sådan. **Dette innebærer at helsehensyn skal integreres i beslutningsprosesser og i utøvelsen av rollen som eier av virksomhet og eiendom, arbeidsgiver, utviklingsaktør, tjenesteyter m.v.**

"Oppdraget"

Med utgangspunkt i identifiserte folkehelseutfordringer skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet. Den lokale folkehelsepolitikken skal forankres i kommuneplanens samfunnsdel.

Bakgrunnen for at folkehelse har fått så stor plass i planstrategien er at man i oppfølgingen og bearbeidningen av Samhandlingsreformens overordnede mål, har innsett at det må tas langt mer systematiske grep om folkehelsearbeidet. Først da kan vi hindre en uønsket økt etterspørsel etter helsetjenester. Denne erkjennelsen har ført til at kommunen har fått (enda) en ny lov som bl.a beskriver kommunens plikt til å drive med samfunnsplanlegging som fremmer helse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Loven skal sikre at kommunen setter i verk tiltak og samordner virksomheten i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte.

Fra å tenke at forebygging og folkehelse er noe helsevesenet skal ta seg av, skal nå "alle" tenke helse i alt vi gjør. Det høres enkelt og naivt ut, men vi skal også forstå realiteten i dette. Og noen skal regissere og dirigere arbeidet.

For å kunne være i stand til å løse, tenke og planlegge i tråd med folkehelseloven, MÅ kommunen ha nødvendig kompetanse på området. Det er derfor på sin plass med noen enkle definisjoner:

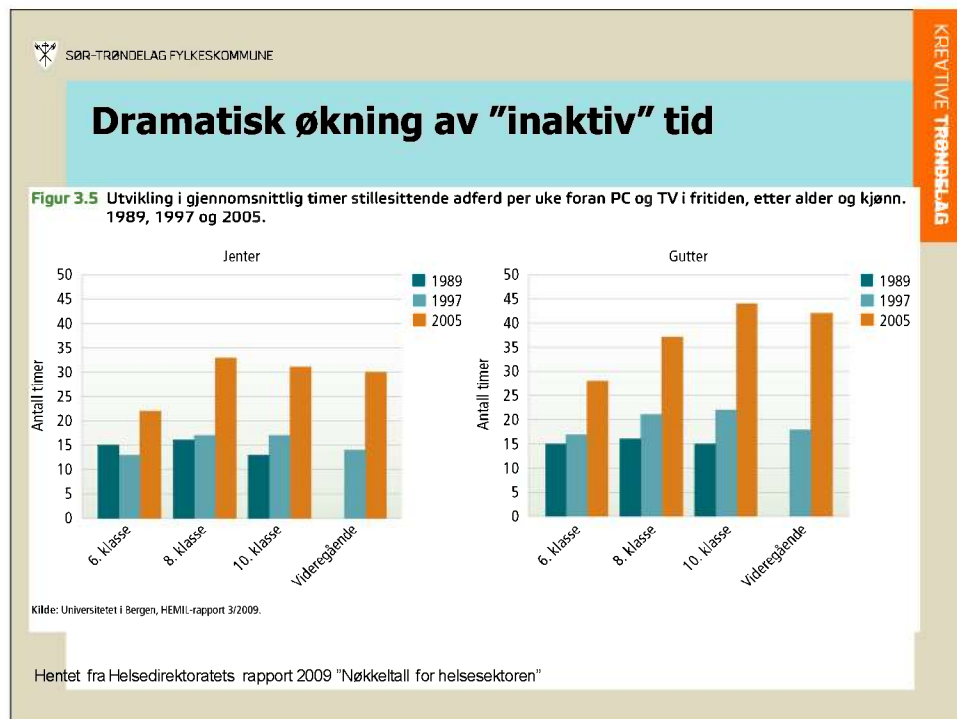
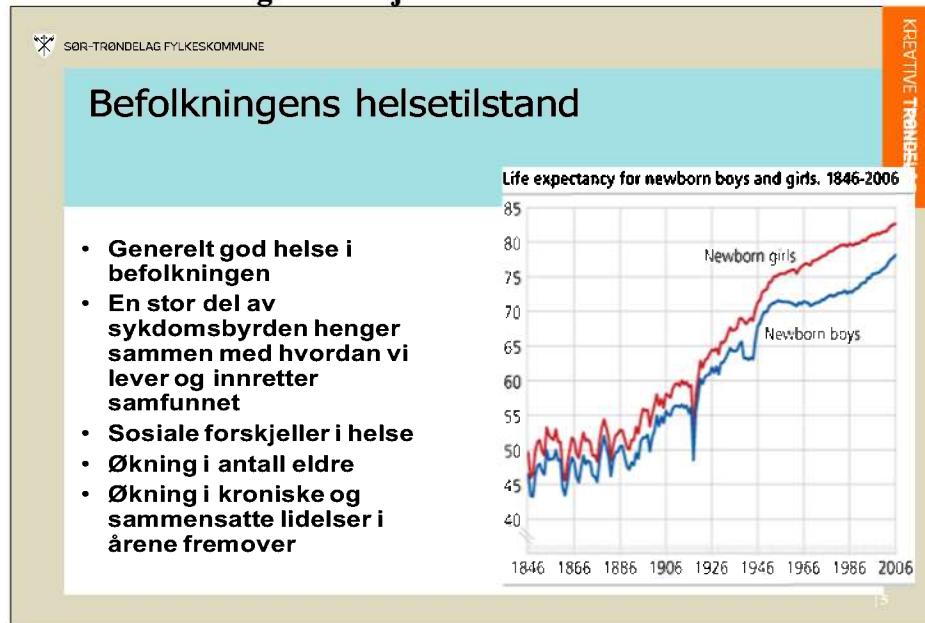
Folkehelse

Befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning

Folkehelsearbeid

Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse og beskytter mot helsetrusler. Samt arbeide for for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Noen av utfordringene - nasjonalt bilde

Bildene over viser to av mange utfordringsbilder som illustrer noe av utfordringen vi står overfor.

En viktig forutsetning før vi kan ta neste steg;

Politisk forankring og politiske strukturer som fokuserer på kunnskap om og strategier i fht kunnskapen de blir gitt.

Ikke alt var bedre før i tiden. Allikevel hadde man strukturer som bidro til god kunnskap, særlig hos politikerne. Folkehelsegruppen tenker da særlig på funksjonen som den gamle kommunelegen hadde i/ overfor helse og sosialstyret. I dag er det få, om noen, naturlige arenaer hvor kommunelegens kunnskap og oversikt formidles til de folkevalgte. Man mener at de gamle strukturene på en bedre måte sikret at politikerne visste om farer og fordeler når de skulle beslutte i saker, og vi spør oss om ikke tiden er inne for å ta ett steg tilbake i så henseende. Folkehelseloven pålegger kommunen å ha oversikt over

- opplysninger som statlige myndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelige for oss

- ha oversikt og kunnskap om de kommunale helse- og omsorgstjenestene
- kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse
- identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold

Men hvem er kommunen og beslutningstakere, om det ikke skulle involvere de folkevalgte?! Oversikten og kunnskapen om de ulike faktorene jf listen over, må derfor danne grunnlag for drøftinger av kommunens folkehelseutfordringer, og vi må kunne anvende denne kunnskapen til å lage mål og strategier for folkehelsearbeidet. Det er forventet at kommunen iverksetter tiltak for å imøtekomme de folkehelseutfordringer som kommunen/ lokalsamfunnet står overfor. Det være seg innenfor oppvekst- og levekårsforhold, boligpolitikk, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol og rusmiddelbruk.

Men hva gjør vi med all denne informasjonen om vi ikke følger opp i forhold til den kunnskap vi blir gitt?

Folkehelsegruppen anbefaler derfor at kommunen sikrer en politisk struktur som ivaretar kunnskap om de lokale folkehelseutfordringene. Det anbefales at dette systematiseres i årshjul på lik linje som budsjettarbeid, årsmelding, strategimøter mv.

Visjon og målsetting(er)

Det gode folkehelsearbeidet bringer samfunnet vårt inn i en fremtid der vi er litt sunnere og opplever å leve håndterbare, forståelige og meningsfulle liv.

1. Folkehelsearbeidet får et høyt prioritert fokus i utvikling av tjenester og støttetjenester i Bjugn kommune.
2. Beslutningstakere i Bjugn kommune vet hvordan folkehelseansvaret kan forvaltes på "sine" enheter og har foretatt bevisste valg som ivaretar dette.
3. Lokalsamfunnene, herunder næringsdrivende og frivillige organisasjoner, bidrar i folkehelsearbeidet gjennom å gripe fatt i sin del av ansvaret
4. Kommunen prioriterer tiltak som fremmer gode og sunne oppvekstvilkår for barn og unge

Avgrensning

Sykefravær -

Sykefraværproblematikken er åpenbar både for Bjugn kommune og for øvrige arbeidsgivere i Bjugn. Folkehelsegruppen har allikevel valgt å avgrense notatet i forhold til sykefraværarbeid. Man er kjent med at dette har så stor oppmerksomhet gjennom det pågående IA arbeidet gjennom det tidligere Kvalitetskommuneprogrammet og nå programmet "Sammen for en bedre kommune", at vi velger å ikke kommentere dette ytterligere men har tillit til at det pågående gode arbeidet vil fortsette.

Stor andel av uføretrygdede

Den vedlagte folkehelseprofilen viser at Bjugn kommune har en stor andel av uføretrygdede. Vi skal senere i notatet argumentere for at Bjugn sitt fokus i folkehelsearbeidet særlig skal rette seg mot barn og unge. Folkehelsegruppen har derfor valgt å ikke fokusere på tiltak som direkte retter seg mot å få flere uføretrygdede tilbake i arbeid.

Gjør som barnehagene!

Barnehagene i Bjugn fremstår for folkehelsegruppen som de tjenesteyterne som i større grad enn alle andre "lever ut" folkehelseansvaret. Andre enheter bør lære, og la seg inspirere, av det arbeidet som barnehagene gjør i forhold til å sikre fysisk aktivitet, frisk luft og sunne gode måltider. Ikke for å undervurdere, snarere for å løfte frem barnehagene som ett godt forbilde, har folkehelsegruppen valgt å ikke fokusere på barnehagene i denne omgang.

Helsevesenets innsats

Selv om helse skapes på mange ulike arenaer, har helsetjenesten en viktig rolle i folkehelsearbeidet. I kraft av sin kompetanse er helsetjenestene en sentral pådriver i det tverrsektorielle folkehelsearbeidet. Helsetjenestens innsats for folkehelsearbeid kan deles i primær og sekundærforebyggende arbeid. Sekundærforebyggende tiltak som retter seg mot personer i symptomfri fase eller med faresignaler og begynnende uhelse, defineres som folkehelsearbeid. Forebyggende innsats i klinisk symptomgivende fase for å hindre tilbakefall av en sykdom er ikke definert som folkehelsearbeid, men er like fullt en viktig del av helsetjenestens arbeid.

Selv om helsetjenestene vil måtte ha, og innta, en betydelig rolle i kommunens folkehelsearbeid, velger folkehelsegruppen å IKKE definere helsevesenets rolle og innsats i kommunens folkehelsearbeid som en egen strategi/ høyt prioritert oppgave. Dette velger vi av to årsaker:

1. Unngå at helsevesenets innsats skal bli en sovepute for de øvrige enhetene
2. I den grad det er noen i kommunen som kan sitt folkehelsearbeid, så er det helsevesenet. Nå er tiden inne for at andre tilegner seg av helsevesenets kunnskap for å styrke sin egen innsats for folkehelsen.

Drøfting

Kulturminnene - tenk at en gravrøys kan bidra til bedre helse

Opplæring og bevisstgjøring av Bjugn besitter en kulturminnerikdom har vært et "løft" for samtlige medlemmer av folkehelsegruppen. Denne bevisstgjøringen i kombinasjon med kunnskap om hvor stor betydning kulturminner kan ha for flere dimensjoner i et menneskes liv, i forhold til å berike turopplevelsen, opplevelsen av historisk tilknytning og stolthet over stedet vi bor, har gjort at gruppen er overbevist om at vi besitter en ressurs som kan bidra positivt til vår folkehelse. Ressursene ligger der, det gjenstår bare å ta de i bruk og sørge for at informasjon om disse gjøres tilgjengelig. Behovet for å gjøre disse tilgjengelig styrkes bare gjennom "folkehelseutredningen"; turen vi må gå på, kan med fordel berikes av kulturminner! Så må det være opp til ekspertgruppen som jobber med kulturminner å avgjøre og prioritere hvilke kulturminner som skal frem i lyset. Systematisk "bruk av" kulturminner kan bidra til å fremme både mental og fysisk helse, men også bidra til å fremme bolyst, identitet og tilhørighet til lokalsamfunnet vi bor og virker i. Folkehelsegruppen ser frem til at kulturminnerikdommen i Bjugn gjøres bedre kjent og tilgjengelig. Det vil kunne bidra til mye.

Problemet er at barna ikke velger de rette foreldrene

Foreldre - barn utfordringen er en viktig forutsetning for å lykkes med et godt folkehelsearbeid. Nær sagt "alt" står og faller på at foreldre og barn samhandler på en sunn måte og at foreldre følger opp i forhold til skole og fritid. Dette temaet er så omfattende og altomgripende at det

kunne være fristende å si at "dette overlater vi til tjenestene (barnehagene, helsestasjonen, skolene ol) å ivareta". Men nettopp fordi temaet er så viktig, mener folkehelsegruppen at vi må fremheve foreldre -barn fokuset i kommunens overordnede planverk. Gruppen innser at dette kan komme til å kreve en dreining av ressursbruk i årene som kommer.

Det anbefales derfor at det utarbeides tverrsektorielle strategier, mål og tiltak som kan bidra til å bryte uheldige sirkler og som støtter opp under foreldrerollen - både i forhold til lekser og skolegang, men også i forhold til betydningen av å ha en sunn og aktiv fritid.

Psykisk helse hos barn og unge

Psykisk helse - feltet ble betydelig styrket gjennom opptrappingsplanen for psykisk helse (1998-2008). Fokuset i opptrappingsplanen var å bygge opp behandlingstilbud, særlig for de med alvorlige psykiske lidelser og sammensatt problematikk. Barn og unges psykiske helse ble også omfattet av opptrappingsplanen, men arbeidet med å forebygge psykiske helseplager fikk lite fokus. Nå er tiden inne for å satse sterkere på forebyggende strategier på dette området. Folkehelsegruppen i Bjugn slutter seg til Folkehelse Fosen sin prioritering og anbefaler at også Bjugn prioriterer å fokusere på barna!

Når forebyggingsarbeidet skal styrkes, må det sørges for tidlig identifisering av psykiske problemer, og bevisstheten om den psykiske helsens betydning på alle andre samfunnsområder må økes.

Hva er psykisk helse?

Psykisk helse refererer til utvikling av og evnen til å mestre tanker, følelser, atferd og hverdagens krav. Det handler om emosjonell utvikling, evne til velfungerende sosiale relasjoner og fleksibilitet. God psykisk helse handler om livskvalitet, å føle seg vel med andre, ha positive følelser om andre og evne til å møte livets utfordringer. (IS-1846. Helsedirektoratet, s 112)

Psykiske lidelser oppstår i en vekselvirkning mellom arvelige faktorer, personlige egenskaper og miljømessige risiko - og beskyttelsesfaktorer. Man antar at nivået av risiko og beskyttelsesfaktorer i et samfunn har mer å si for nivået av psykiske helseproblemer enn de arvelige faktorene. **Det helsefremmende arbeidet dreier seg da om å bedre helse gjennom å redusere risikofaktorer og øke de beskyttende faktorene.**

Når det gjelder barn og unges psykiske helse er foreldrenes psykiske helse og sosiale livssituasjon en sentral påvirkningsfaktor. Forebyggende tiltak rettet inn mot voksne vil således også virke positivt inn på barn og unges psykiske helse. Helsepersonell som arbeider med voksne med psykiske lidelser, fikk 1. januar 2010 innskjerpet plikten til å bidra til at barn som er pårørende får nødvendig oppfølging.

For å sette oss i stand til å styrke og fremme det forebyggende psykiske helsearbeidet er det en forutsetning med økt kompetanse om psykisk helsearbeid i de fleste ledd av organisasjonen. Dette gjelder særlig blant medarbeidere som daglig arbeider med barn og unge, men som ikke er en del av helsetjenesten. Folkehelsegruppen anbefaler at kompetanseheving om psykisk helsearbeid i skoler og barnehager blir prioritert.

Dissestativ, men bare for de minste ! - har vi tilrettelagt for sunne ungdomsaktiviteter?

Gjennom dialogen med ungdommene ved Botngård skole og på Vallersund oppvekstsenter er det særlig ett tema som er tydelig:

Gi dem en skolegård som fremmer lek og aktivitet, også for de på ungdomstrinnet.

Det er en selvmotsigelse av voksensamfunnet å sitte og være bekymret over fedme, latskap og frafall i idretten på den ene siden, mens vi på den andre siden IKKE gir de samme ungdommene mulighet til fysisk utfoldelse i skolegården.

Ungdommen etterspør slike tiltak!

Fotball er gøy, men det finnes også andre bra aktiviteter. Vi skal ikke slå oss på brystet og være fornøyd etter å ha satt opp en ballbinge. Ikke alle spiller fotball. Når ungdommene selv etterspør flotte alternativer som for eksempel klatrejungel og skateparker, er dette signaler vi bør ta å alvor. Ingen(!) av ungdommene vi har snakket med har bedt om filmrom/ spillerom og sofakroker. Derimot har de argumentert for at vi må tilrettelegge for aktivitet som appellerer til de som ikke lar seg friste av håndball og fotball.

Folkehelsegruppen anbefaler at det utarbeides en fireårig strategi med tilhørende tiltaksplan som tar behovet for tilrettelegging for fysisk aktivitet i skolegårdene på alvor.

Folkehelsegruppen har drøftet utfordringene knyttet til behovet for sunn mat i løpet av skolehverdagen. Ulike prosjekt med matservering har vært gjennomført på skolene og man har "bestandig" vært tilfreds med effekten dette har hatt på elever og læringsmiljø. Til tross for dette har man ikke vært i stand til å implementere de ulike matprosjektene inn i ordinær drift. Prosjektene har enten vært drevet av ildsjeler eller frivillige,- eller en kombinasjon av disse. Folkehelsegruppen er kjent med at enkeltskoler rundt om i landet har prioritert å gjennomføre skolemåltid. Samtidig er det usikkerhet knyttet til om det er lov å ta seg betalt for skolemåltid, i og med at skolehverdagen skal være gratis. Vi kommer allikevel ikke bort fra at noen skoler gjennomfører skolemåltid, noen med, andre uten foreldrebetaling. På samme måte som manglende tilrettelegging for morsom/ alternativ/ sprek fysisk aktivitet, har voksenmiljøet inntatt en selvmotsigende rolle hva gjelder skolemat; Vi er bekymret for at barn og unge ikke spiser nok og riktig mat. Men vi har så langt ikke vist stor nok vilje til å iverksette og prioritere relativt enkle tiltak for å imøtekomme behovet.

Folkehelsegruppen skylder å nevne at elevrådene er opptatt av at kantinedrift eller tilsvarende ikke må gå på bekostning av undervisningstid for elever.

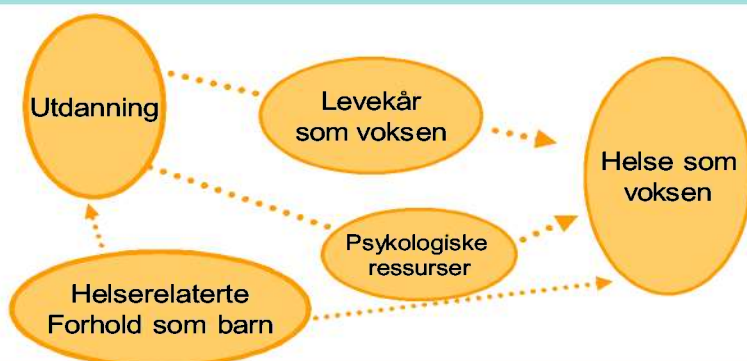
Folkehelsegruppen anbefaler at det øremerkes penger til skolemåltid for samtlige elever i skolene våre. Mulighetene for finansiering må sees i sammenheng med foreldrebetaling.

Sosiale helseforskjeller

Folkehelseprofilen som Folkehelsedirektoratet har produsert om Bjugn viser en tydelig utfordring; det er sosiale levekårsforskjeller i Bjugn. Man vet at levekårsforskjeller fører til ulikhet i helsetilstand. Det kan naturligvis være flere årsaker til at sosiale ulikheter oppstår. Folkehelsegruppen har valgt å fokusere på betydningen av å fullføre videregående skole, for derigjennom å settes i stand til å kunne forsørge seg selv. Vi ser av folkehelseprofilen at vi har relativt liten andel av mennesker med høyere utdanning, tilsvarende overrepresentasjon av innbyggere som kun har grunnskole. For å snu en trend vil det være nødvendig å bruke ressurser på å sikre at unge gjennomfører videregående opplæring. Folkehelsegruppen har tro på dette på sikt vil kunne gi positiv effekt på folkehelsen. Vi må samtidig kunne forvente at Sør-Trøndelag fylkeskommune, som eier og driver de videregående skolene, også tar dette folkehelseperspektivet inn i sitt overordnede planverk.

Folkehelsegruppen anbefaler at det utvikles strategier på tvers av forvaltningsorganene som har som mål å styrke arbeidet med å få elever gjennom treårig videregående opplæring.

Utdanning som årsak til helse

Et tilrettelagt samfunn? - hvordan arealplanlegging påvirker oss

Når lokalsamfunn skal utvikles, reguleres og lages, er det "noen" som avgjør hvordan ting skal bli. Vi må sikre at arealplanleggerne får nok kompetanse til å jobbe tverrfaglig, bli aktive lyttestposter som tar inn over seg hvilke behov og funksjoner som skal løses gjennom utformingen.

Enten vi snakker om tilgang til kulturminner, om turstier, utforming av skolegårder, trafiksikkerhet eller boligpolitikk, vil det involvere arealplaneleggerne. Begrepene tilgjengelighet og universell utforming er etablerte, men man er usikker på om man har en omforent forståelse av begrepens innhold.

Folkehelsegruppen anbefaler at universell utforming og tilgjengelighet blir en del av kompetansebyggingen hos kommunens arealplanleggere.

Frivillig, men ikke for enhver pris

I Bjugn finnes det mange frivillige lag og organisasjoner. En kommunal politikk som bevisst understøtter det frivillige engasjementet i slike organisasjoner er viktig. Mennesker som engasjerer seg i frivillig arbeid av ulikt slag bidrar til at vårt samfunn får en liten x-faktor. Det er ikke tvil om at menneskene bak, i og rundt de frivillige organisasjonene besitter store menneskelige ressurser. Særlig innenfor idrett og korps har nok mange engasjerte voksne bidratt til at andres barn har fått en litt bedre oppvekst enn de ellers ville ha hatt. Betydningen av å få være med, bli sett og å bli akseptert er uvurderlig for alle barn, og vi vet at ikke alle har foreldre som evner å følge opp like godt.

Folkehelsegruppen anbefaler at det utvikles en egen strategi/ egen retningslinjer for lag og organisasjoner som er villig til å legge særlig tilrette for å sikre at barn og unge får bli med.

Konklusjoner

Bjugn kommune har gjennom de siste 20 årene hatt en bevissthet rundt betydningen av gode oppvekstvilkår for barn og unge. Folkehelsegruppen ser ingen grunn til at vi skal endre på dette; barna er de viktigste innbyggerne i Bjugn! Gjennom denne prioriteringen, kall det gjerne et verdivalg, forplikter det voksensamfunnet til utvikle og legge tilrette for et lokalsamfunn som ivaretar et folkehelseperspektiv. Skal vi få dette til må vi aktivt å lytte til de unge, vi må være

villige til å bruke kunnskapen vi har om faktorer som påvirker helsen vår i positiv eller negativ retning, og vi må styrke vår evne til å iverksette tiltak som ungdom etterspør.

Folkehelsegruppen har tatt seg den frihet å foreslå hvilke områder kommunen skal jobbe systematisk og strategisk med folkehelsearbeidet. Dette for å gjøre det hele mer angripelig. Folkehelse er alt! Derfor må vi prioritere.

Slik vi innledet med, legger den nye loven til grunn fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet, utjevning av sosiale helseforskjeller, helse i alt vi gjør, bærekraftig utvikling, føre-var og medvirkning. Folkehelsegruppen mener vi er godt innenfor og i tråd med disse grunnleggende prinsippene i våre anbefalinger. Når det er sagt, så ser vi at et større fokus og ansvar i forhold til folkehelse vil måtte medføre omprioritering av ressurser.

På denne bakgrunnen anbefaler Folkehelsegruppen at det utvikles strategier, mål og handlingsplaner innenfor følgende temaer

1. Kulturminner, friluftsliv og bevaring av kulturlandskapet - tre temaer som godt kan utvikles under paraplyen folkehelse
2. Styrking av foreldrerollen
3. Styrke skolehverdagen med folkehelse tiltakene forebyggende psykisk helsearbeid og tilrettelegging for skolemåltid
4. Tilrettelegging for fysisk aktivitet i skolegården
5. sørge for at det utvikles strategier som styrker elevens evne og mulighet til å gjennomføre videregående opplæring
6. Det utvikles en egen strategi for samhandling med frivillige lag og organisasjoner
7. Sikre involvering og kunnskap om behov som fremmer folkehelse hos arealplanleggerne

Aktuelle tiltak / anbefalinger for å følge opp strategiene

Kunnskap, ansvarliggjøring og systematisk etterspørsel i alle ledd av kommuneorganisasjonen
Bevisst politikk som støtter og benytter ressurser i frivillig sektor
Bevisst politikk som styrker ungdomsdemokratiet

Enkle tips og råd som har fremkommet underveis i arbeidet:

Gode lekeplasser etableres rundt om i grendene

Klatrevegg/ buldrevegg i Bjughallen

Oppgradere utstyret i Bjughallen

Øke åpningstidene i svømmehallen, særlig på søndager

Stimulere til allidrett ell lignende for barn fra og med 4 år

Lage løyper og benytte ny teknologi for informasjon om kulturminner

Etablere kulturminnetrakk

Kombinere tilgjengelighet av særlig sjeldne kulturminner med næringsutvikling

Etablere kulturminner og kunnskap om disse som en naturlig del av undervisningen i våre skoler og barnehager

Benytte program for kunnskap om psykisk helse i skolen

Ønsker / anbefalinger fra de unge:

Elevrådet ved Botngård skole:

Skatepark, enten i skolegården eller på annet areal som er tilgjengelig for elevene både i og utenfor skoletiden

Soner for snøballkasting, vannkrig og lignende

Asfaltere/ legge egnet dekke på eksisterende grusbane ved Botngård skole for håndball og basket
Ønsker åpen hall
Gjerne bordtennis
Svømming på alle klassetrinn
Akebakker tilpasset alle
Klatrejungel
Få hjelp til å utrede ulike alternativer til kantinedrift - viktig at ikke kantinedrift går utover tilstedeværelse i timene
Undersøkelser om kosthold, frokost og skolemat

Ungdomstrinnet ved Vallersund oppvekstsenter:
Sykkelstier, gjerne for terrengsykling, tilgjengelig både i og utenfor skoletiden
Ballbinge
Viktig at basketkurver ol blir vedlikeholdt, slik at elevene kan spille i friminutt
Buss hver halvtime til/fra Botngård
Buss til Haugsdal etter skoletid på vinteren

Kulturminner
Bidra til at de kulturminnene som kulturminnegruppen vil prioritere, blir gjort tilgjengelige
Bidra til utvikling av digitale verktøy som stimulerer til kunnskap om kulturminnene og bjugningers stolthet
Stimulere til at kulturminner kan bidra til næringsutvikling
"adopsjon" av kulturminner for vedlikehold og tilgjengelighet, skoleklasser, bedrifter, lag og foreninger

Med hilsen

Siv Iren Stormo Andersson
kommunalsjef

Interne kopimottakere:
Kjetil By Rise Rådmannen
Tor Langvold Rådmannen
Ådne Røkkum Kultur og kulturskolen

Litteraturliste

Folkehelsearbeidet - veien til god helse for alle

Samhandlingsreformen

Lov om folkehelsearbeid

Samordnign av folkehelsearbeidet mellom kommuner på Fosen, Rapport 2011, Studio Apertura

Rundskriv i-6/2011, Ikraftsetting av lov om folkehelsearbeid

Vedlegg

Power points

Folkehelseprofil